

FAKULTET BEZ BARIJERA

-REZULTATI ISTRAŽIVAČKOG RADA -

AVGUST 2014

UVOD

Projekat „Fakultet bez barijera“ je finansiran od Centra za građansko obrazovanje ispred koalicije KORAK u okviru projekta “Umrežavanje civilnog društva u vezi sa ugroženim ljudskim pravima u Srbiji, Crnoj Gori i Kosovu”. Projekat se bavi sagledavanjem uslova za studiranje na Filozofskom fakultetu u Nikšiću za osobe sa invaliditetom, kao i predlozima za njihovim poboljšanjem. Ovim projektom želimo da ispitamo stavove studenata na Filozofskom fakultetu o uslovima za studiranje, kao i predloge i sugestije za njihovo unapređenje, utičemo na otklanjanje arhitektonskih barijera, ispitamo i poboljšamo informisanost nastavnog i nenastavnog osoblja i ostalih studenata na fakultetu o pravima osoba sa invaliditetom i načinu komunikacije.

FAKULTET **BEZ** BARIJERA!

OPIS ISTRAŽIVANJA

Kako je osnovni cilj istraživanja unapređenje položaja studenata sa invaliditetom na Filozofskom fakultetu, interesovalo nas je razmišljanje i utisak ukupne studentske populacije i osoblja fakulteta o pomenutoj temi. Dakle, sa jedne strane, posmatramo koliko su studenti svjesni postojanja prepreka osoba sa invaliditetom - Da li su primijetili neki konkretan slučaj, kakva su im iskustva u odnosu sa kolegama sa invaliditetom, da li misle da postoje određene barijere i gdje itd. Sa druge strane, podsticanje za razmišljanje studentske populacije u pravcu postojanja barijera može pokrenuti i brojne diskusije, otvoriti teme koje nisu aktuelne, doprinijeti većem informisanju i rešavanju problema. Ipak, za potrebe samog istraživanja, interesovali su nas stavovi studenata o konkretnim pitanjima, tako da njihovo posredno mišljenje možemo uzeti kao nepristrasne i objektivne temelje analize. Svakako da većina nije toliko upućena u problematiku kao same osobe sa invaliditetom, ali upravo indirektna percepcija problema može biti dobar pokazatelj položaja studenata sa invaliditetom. Odgovori koje tražimo su lišeni pristrasnog interesa ili emotivnog naboja, i dolaze od onih koje problem dotiče uglavnom kroz lično opažanje i tumačenje događanja, indirektnu informisanost, socijalizaciju itd. Jednostavno, anketirali smo grupu koja nam nije ciljna kako doživljavaju mogućnosti i eventualne prepreke svojih kolega sa invaliditetom. Naravno, u istraživanje su uključeni i studenti sa invaliditetom, s tim što je njihov broj znatno manji, ali i relativno srazmjeran stvarnom odnosu studenata sa i bez invaliditeta.

Cilj nam je doći do konkretno identifikovanih problema i predloga rešenja, sagledati stanje na fakultetu za sadašnje i buduće studente sa invaliditetom, zainteresovati cjelokupnu studentsku populaciju za navedene probleme i podstaći njihovo rešavanje uz otvoren dijalog o položaju osoba sa invaliditetom. Dakle, cilj nam je FAKULTET BEZ BARIJERA!

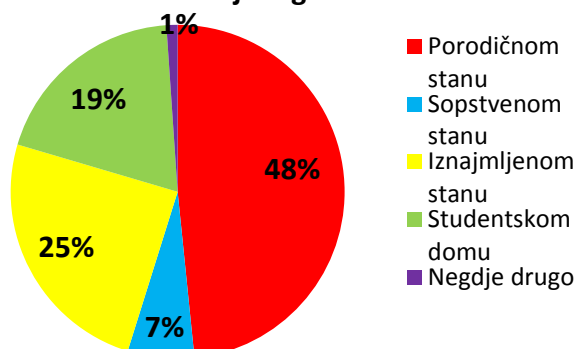
OSNOVNE DEMOGRAFSKE INFORMACIJE

Tokom istraživanja anketirano je 105 osoba. U ukupnom broju, pored studenata koji su dominantno zastupljeni, učestvuje i nastavno i nenastavno osoblje (12 njih) a među ispitanicima je i 5 studenata sa invaliditetom. Uzorak je formiran „Snow Ball“ metodom – anketa je incijalno podijeljena studentima koju su zamoljeni da je prosljede svojim kolegama. Iako neprobabilistički, smatramo da je reprezentativnost uzorka relativno velika s obzirom da su zastupljeni ispitanici porijeklom iz gradova Crne Gore i šireg regiona, odnosno sa 15 studijskih programa Filozofskog fakulteta. Ipak, nešto je veća zastupljenost osoba ženskog pola (78%) nego muškog pola (22%), s tim što to nije nužno u suprotnosti sa odnosom koji postoji u čitavoj studentskoj populaciji.

Tipičan predstavnik studentske populacije u uzorku je

- * studentkinja humanističkih nauka
- * iz centralnog dijela Crne Gore
- * dobi od 18 do 23 godine
- * student treće godine studija
- * tokom studijske godine živi u porodičnom stanu / kući

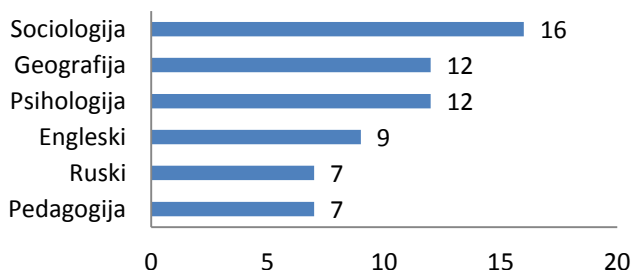
Tokom studijske godine živite u:

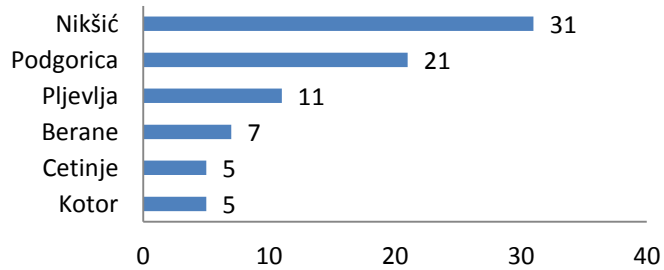
U uzorku je zastupljeno i 12. zaposlenih na Fakultetu, od čega su 4 nastavnika relativno mlađe dobi (30-50 godina) a nenastavnog osoblja je 8 radnika.

Studenata sa invaliditetom je pet. Svi su ženskog pola, godina 18-23. Jedna od studentkinja je sa Cetinja, smještena u studentskom domu.

Najzastupljeniji studijski programi

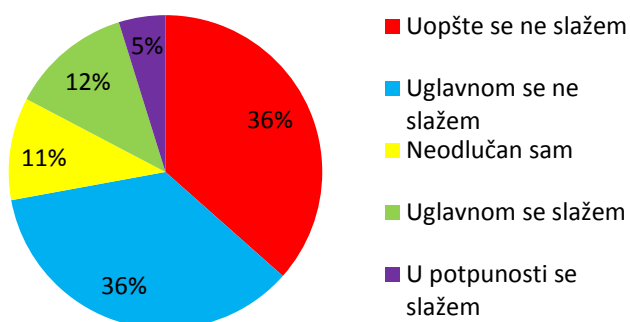
Najzastupljeniji gradovi

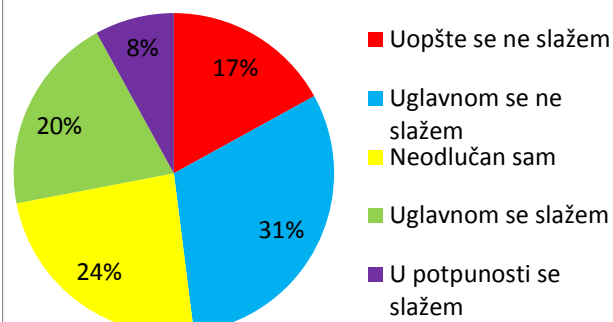
PERCEPCIJA STUDENATA

Dio istraživanja se odnosio na uočavanje problema koje imaju studenti sa invaliditetom – koliko su takve prepreke uočene od strane sredine i prepoznate kao otežavajuće. Kao posebno značajne, izdvojili bi sledeće:

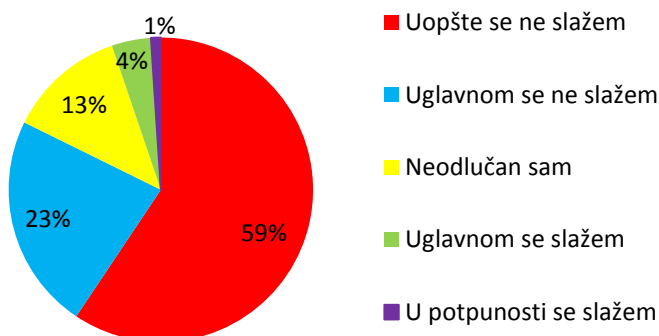
**Filozofski fakultet je arhitektonski pristupačan
(za studente sa invaliditetom)**

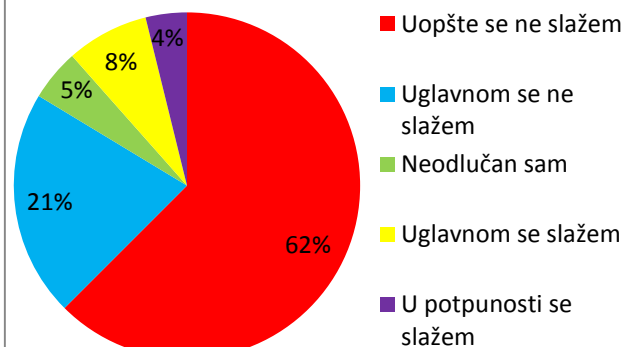
**Studentski dom i menza su
arhitektonski prilagođeni**

**Predavanja i literatura su prilagođeni
studentima sa oštećenim vidom**

**Studentima koji koriste invalidska kolica je
omogućen pristup svim prostorijama**

Na osnovu analize odgovora vidimo da veliki dio studenata prepoznaje probleme koji se ogledaju u arhitektonskoj pristupačnosti i praćenju nastave. Neprilagođena literatura i opšti pristup se pominju kao otežavajući faktor studiranja osoba sa invaliditetom i upravo su predlozi ispitanika usmjereni na unapređenje ovih segmenata. Treba napomenuti da nenastavno osoblje, iako manje zastupljeno, u većoj mjeri smatra da je Fakultet prilagođen po navedenim pitanjima (osjetno veća učestalost pozitivnih i izrazito pozitivnih odgovora). Da li su takvi odgovori proizvod stvarnog mišljenja ili subjektivne, ili čak i nepovjerljive prirode prema svrsi anketiranja, ostaje pitanje. Ipak, uočljivo je da je jedino menza i studentski dom u nešto boljoj situaciji. Podsjećamo da je u studentskom domu adaptirana i jedna soba za korisnike kolica, uz to je postavljena i rampa, upravo na inicijativu UMHNK.

KONKRETNA ISKUSTVA STUDENATA

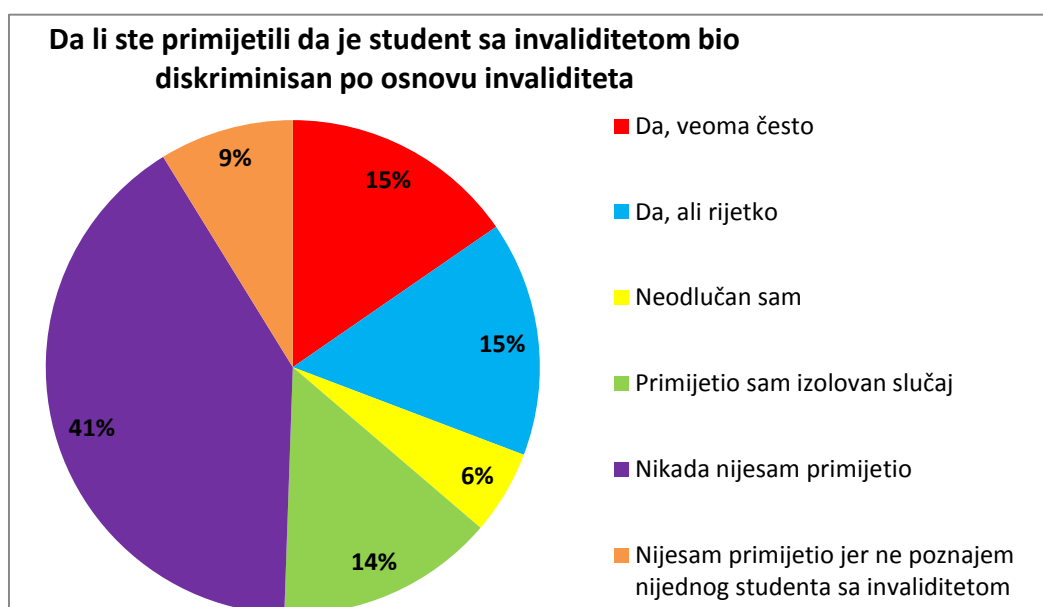
Da li na fakultetu imate prijatelje koji su studenti sa invaliditetom?

DA! 45.65%

Da li ste nekada pomogli studentu sa invaliditetom?

DA! 56.52%

Da li ste primijetili da je student sa invaliditetom na Filozofskom fakultetu bio diskriminisan po osnovu invaliditeta?

Da li ste prošli neku obuku o pravima osoba s invaliditetom i opštim temama iz oblasti invalidnosti?

DA! 19.23%

Da li želite da saznate više o pravima studenata sa invaliditetom?

DA! 89.42%

Postoji značajan broj (44% ispitanika) onih koji su bili prisutni najmanje jednom kada je diskriminisan student sa invaliditetom, iako situacija nije tako loša kao sa pitanjima obrađenim u prethodnom poglavlju (percepcija studenata). Oko 45% učenika ima među prijateljima kolege sa invaliditetom. To bi moglo da znači da su relativno dobro socijalizovani s obzirom da je trenutno osam studenata sa invaliditetom na Fakultetu a preko 90 studenata je ispitano (ne računajući nastavno i nenastavno osoblje). Takođe, postoji značajan broj onih koji su pomogli kolegi sa invaliditetom u slučaju kada je pomoć bila potrebna (56,5% ispitanika). Postoji velika razlika između broja ispitanika koji žele da nauče više o pravima osoba sa invaliditetom i onima koji su stvarno prisustvovali nekom kursu ili obuci na tu temu.

ZAKLJUČAK

Kada uporedimo odgovore na pitanja koja se odnose na "percepcije barijera" i pitanja u vezi sa konkretnim iskustvima studenata, možemo primijetiti da je za studente sa invaliditetom neprilagođen objekat veći problem nego socijalno okruženje. Filozofskom fakultetu nedostaju odgovarajući uređaji i oprema za održavanje visokog nivoa kvaliteta nastave za studente sa invaliditetom što je izrazito primijećeno u akademskoj zajednici. Nedostaju lift, prilagođeni ulazi, pristup učionicama, prilagođena literatura... Veoma je povoljno što studenti i nastavnici imaju pozitivan, podržavajući stav prema studentima sa invaliditetom, iako postoji prostor za poboljšanje i na tom polju. Nove obuke i treninzi mogu biti korisni u cilju predstavljanja realnih mogućnosti, prava i prostora za napredak, budući da je svega nekoliko učenika i zaposlenih imalo priliku da pohađa slične kurseve.